

I. SPRAWOZDANIE

DYREKCYI PRYW. WYŻSZEJ SZKOŁY
(AKADEMII) HANDLOWEJ DLA DZIEWCZĄT

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1917/1918.

KRAKÓW.

W Drukarni Eugeniusza i Dra Kazimierza Kozińskich.
1918.

I. SPRAWOZDANIE
DYREKCJI PRYW. WYŻSZEJ SZKOŁY
(AKADEMII) HANDLOWEJ DLA DZIEWCZĄT
W KRAKOWIE
ZA ROK SZKOLNY 1917/1918.

KRAKÓW.
W Drukarni Eugeniusza i Dra Kazimierza Koziańskich.
1918.

Prywatna Wyższa Szkoła (Akademia) Handlowa dla dziewcząt w Krakowie.

Wykonując kilkakrotne uchwały Kuratorji Akademii handlowej ogłosiła dyrekcyja tegoż zakładu w kwietniu 1916 roku odezwę do rodziców, przedrukowaną następnie w całości w sprawozdaniu dyrekcyi Akademii za rok 1916, w sprawie otwarcia równorzędnych oddziałów dla dziewcząt w męskiej czteroklasowej akademii handlowej w Krakowie.

„W odezwie tej zaznaczyła dyrekcyja, że jest obowiązkiem społeczeństwa, każdą jednostkę tak postawić, by wchodząc w życie była już należycie przygotowaną i uzbrojoną do walki o byt, do niesienia pożytku społeczeństwu a tem samem i sobie. Dotychczas społeczeństwo nasze starało się przedewszystkiem i dbało o jednostki-mężczyzn, jednostka-kobieta była u nas traktowana niejako ubocznie.

Czy staniemy w przyszłości wobec braku lub niedostatku mężczyzn, których będzie mogła kobieta zastąpić, czy też tego braku nie będzie, to w niczem nie zmieni zasady, że jest obowiązkiem jednostek i całego społeczeństwa dążyć wszystkimi drogami do spożytkowania sił, drzemających w jednostkach-kobietach na różnych polach, na których mogłyby z pożytkiem dla siebie, rodziny i narodu pracować.

Kobiety pobierają naukę w gimnazyach, liceach, seminariach nauczycielskich i szkołach handlowych. Frekwencya w tych zakładach w roku szkolnym 1914 tak się przedstawiała: w gimnazyach z językiem polskim wykładowym pobierało naukę 3844 uczenie, w gimnazyach czeskich 941, w niemieckich 1013. W seminariach nauczycielskich kształciło się Polek 3526, Czeszek 1527, Niemek 4096. Do liceów polskich uczęszczało uczennic 740, do czeskich 1738, do niemieckich 6903. W szkołach

handlowych (4-ro i i 2-klasowych oraz na kursach jednorocznych) było Polek 590, Czeszek 2063, Niemek 3845. W procentach stosunek ten przedstawia się bardzo ciekawie i tak: na 100 kształcących się w szkołach średnich Polek uczęszczało do gimnazyów 44, do seminariów 40, do liceów 9, do szkół handlowych 7. Na 100 Czeszek uczęszczało do gimnazyów 15, do seminariów 24, do liceów 28, do szkół handlowych 33. Na 100 Niemek było w gimnazyach 6, w seminariach 26, w liceach 44, w szkołach handlowych 24. Na 100 dziewcząt w Austrii uczęszczających do wymienionych wyżej szkół, było w gimnazyach: Polek 66, Czeszek 16, Niemek 18. W seminariach było 38 Polek, 17 Czeszek a 45 Niemek. Do liceów uczęszczało 8 Polek, 18 Czeszek i 74 Niemek. Do szkół handlowych 9 Polek, 32 Czeszek i 59 Niemek. Pomijając seminaria nauczycielskie, w których frekwencja stosuje się mniej więcej do zapotrzebowania, kształcą się Polki przeważnie w klasycznych gimnazyach, Czeszki zaś i Niemki w liceach i szkołach handlowych. W roku szkolnym 1916 stosunek ten odnośnie do szkół handlowych uległ jeszcze wyraźniejszej tendencji i zmianie, w tymże bowiem roku uczęszczało do tychże szkół Polek 791, Czeszek 4965 i Niemek 6578, t. j. w procentach Polek 7%, Czeszek 40% i Niemek 53%. We wszystkich szkołach handlowych widać w porównaniu z rokiem 1914 przyrost dość znaczny, choć nie jednaki i tak w szkołach polskich wynosi on 34%, w niemieckich 71%, w czeskich zaś aż 140%.

Przy porównaniu tych cyfr mimowoli nasuwa się myśl, że tak wyraźnie zaznaczony system kształcenia dziewcząt w kierunku praktycznym, uzdalniającym do handlu i przemysłu w najszerszym znaczeniu, jest wynikiem, ale zarazem i przyczyną rozgałęzionej pracy organicznej i rozwoju gospodarczego Niemców i Czechów, że chcąc im dorównać, trzeba nam dążyć do skierowania kobiet na tory kształcenia się w szkołach handlowych i przemysłowych. Jeżeli zaś dotychczasowe wywody są słuszne, to należy pójść dalej w tym kierunku i dać dziewczętom możliwość nabycia takiego samego wykształcenia handlowego, jakie daje się chłopcom, a więc oprócz szkół dwuklasowych i kursów jednoklasowych po egzaminie dojrzałości otworzyć im wstęp i do czteroklasowych Akademii handlowych.

Czy ten kierunek odpowiada potrzebom kobiety i społeczeństwa? Zobaczmy. Jeżeli kobieta ma sposobność i możliwość ukończenia studiów gimnazjalnych i uniwersyteckich, jeżeli może na równi z abiturientami gimnazjalnymi ukończyć kurs jednoroczny dla absolwentów szkół średnich przy akademiach handlowych, dla czegoż nie miałyby poświęcając się specjalnie wykształceniu komercyjalnemu, kształcić się w czteroklasowej wyż-

szej szkole handlowej? Jeżeli Niemka może to uczynić we Wiedniu a Czeszka w Pradze, niechże Polka ma możliwość ukończenia polskiej akademii w Krakowie. Ze Niemka i Czeszka łatwiej znajdą posady, bo u nich rozwinięty przemysł i handel potrzebuje współpracowników, to Polkę, która u siebie w domu takiego rozwoju jeszcze nie ma, czeka tem piękniejsza praca, być pionierką postępu na polu handlu i przemysłu, przyczyniając się do wzbogacenia kraju przez stworzenie silnego a narodowo uświadomionego stanu kupieckiego, dorównywującego wykształceniem niemieckiemu i czeskiemu. Zresztą jeżeli nabycie wykształcenia ogólnego i zawodowego, wiodące przez szkołę ludową, gimnazjum i uniwersytet trwa 16—17 lat i nie daje jeszcze gwarancyi, że po ukończeniu studyów otrzyma się na pewne dochód, przyszłość zabezpieczający, to nabycie wiedzy ogólnej w zakresie szkolnictwa średniego a zarazem i zawodowego, handlowego przez szkołę ludową, trzy klasy wydziałowe lub cztery gimnazjalne i cztery akademii handlowej trwać będzie tylko 11—12 lat i da prawie pewnośc otrzymania posady z dochodem, wystarczającym na utrzymanie, da możność stworzenia samoistnego i samodzielnego warstwu pracy w handlu, da zabezpieczenie przed wyzyskiem pracy, oparte na takim samym wykształceniu, jakie mają mężczyźni, pracujący w tym samym dziale.

A gdyby nawet i ten cel nie dał się osiągnąć, to kobieta, mająca wykształcenie handlowe gruntowne i wpojone zasady rachunku, kalkulacyi i ekonomii, patrząc się trzeźwo na różne objawy życia, potrafi z pewnością lepiej od mniej lub inaczej wykształconej prowadzić gospodarstwo domowe, w którem ołówek i rachunek będą szczeblami, prowadzącymi do wzbogacenia jednostek i narodu“.

Rezultat powyższej odezwy przeszedł wszelkie oczekiwania. Na pierwszy kurs zgłosiło się kandydatek 74, w tem 13 ze szkoły średniej, 8 z piątej klasy wydziałowej, 29 z czwartej a 24 z trzeciej klasy. Ponieważ społeczeństwo w ten sposób stwierdziło potrzebę otwarcia takiej nowej uczelni wzgl. dopuszczenia dziewcząt do nauki w istniejącej już męskiej akademii, a Krakowska Izba Handlowa uchwaliła nadto poprzeć starania do tego celu zmierzające, odniosła się Kuratorya w maju 1916 roku do c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z prośbą o zezwolenie na dopuszczenie dziewcząt do studyów w czteroklasowej akademii handlowej w Krakowie w osobnych równorzędnych oddziałach. Prośbę swą umotywowowała Kuratorya jak następuje:

„Wojna przekonała społeczeństwa, że można i powinno się skorzystać ze współpracownictwa kobiet przedewszystkiem w handlu

i przemyśle. Wprawdzie w handlu odgrywa główną rolę wrodzone uzdolnienie i zamięłowanie, nie mniej jednak ważnem jest należyte zawodowe wykształcenie, które prowadzone systematycznie przez kilka lat, zdoła należycie przygotować kobietę do walki o byt. Należałoby przeto umożliwić dziewczętom zdolnym i pracowitym wstąpienie do czteroklasowych akademii handlowych, tem bardziej, że mają już od dawna dostęp do gimnazjów i uniwersytetów. Napływ do klasycznych gimnazjów jest zwłaszcza u nas tak wielki, że samo Ministerstwo w roku 1915 zachęcało do skierowywania młodzieży do szkół zawodowych a odwracania jej od wyłącznego poświęcania się studjom gimnazjalnym i uniwersyteckim. Ponieważ nadto jest pewnem, że do odbudowy handlu i przemysłu w kraju potrzeba będzie po wojnie bardzo wiele sił fachowych, jest więc obowiązkiem społecznym dziś już myśleć o ich wczesnem przygotowaniu. Wprawdzie niepodobna zapewnić absolwentkom czteroklasowych akademii posad, odpowiadających poświęconemu nauce czasowi i wydatkom, ale też nie jest zadaniem akademii przygotowywać wyłącznie tylko urzędniczki na posady w cudzych przedsiębiorstwach, lecz wytwarzać pracowniczkę zdolną i do samodzielnej pracy. Akademia handlowa nie jest zresztą jednostronną szkołą zawodową, jak n. p. szkoła buchalteryi, lecz ma dać swym wychowankom takie ogólne i zawodowe wykształcenie, by nadać się mogły do wszystkich rodzajów pracy nie tylko w samym handlu, lecz i w przemyśle, rolnictwie i t. d. Gdyby zatem absolwentka tej szkoły, co zresztą trudno przypuścić, znalazła tylko złe płatne zajęcie, to będzie uzdolnioną do stworzenia sobie własnego warstata pracy, wyświadczając tem samem społeczeństwu tem większą jeszcze przysługę. Wreszcie zysk będzie i tak już bardzo wielki, jeżeli przez zawodowo-handlową naukę poprze się praktyczny zmysł kobiet. Gruntowne i obszerne wykształcenie fachowe i ogólne nigdy nikomu nie przyniosło szkody — i owszem szkodliwem jest tylko niedouczenie się, względnie powierzchowna nauka, dostępna dziś kobietom na różnych kilkumiesięcznych kursach, o ile nie jest opartą równocześnie o praktykę. Absolwentki takich właśnie krótkotrwałych kursów obniżają wartość pracy kobiecej, gdyż umiejąc za mało, czy to w kierunku wykształcenia ogólnego czy fachowego, i mało wydatnie pracują i wybić się nigdy na lepsze stanowiska nie zdołają. — Potrzebę dopuszczenia kobiet do studyów w czteroklasowej akademii uznali Czesi i Niemcy. Tak prywatna akademia handlowa we Wiedniu jak i paralelki żeńskie w czeskiej akademii w Pradze dają bardzo dobre wyniki, o czym świadczy wzrastająca stale frekwencya. Otwarcie żeńskich oddziałów w krakowskiej akademii nie powinno wpłynąć ujemnie na zamierzone

upaństwowienie zakładu, gdyż zwiększone wydatki pokryje się w zupełności z wysokiego czesnego a nowych posad także nie będzie potrzeba tworzyć, gdyż liczba uczenia będzie stale ograniczoną a profesorowie akademii będą mogli w godzinach nadliczbowych rozebrać między siebie wszystkie godziny obowiązkowe w oddziałach żeńskich“.

Na tak umotywowaną prośbę Kuratorji nadeszła w lipcu 1916 roku z Ministerstwa Wyznań i Oświaty odpowiedź odmowna, zaznaczająca, że Ministerstwo nie mogło nabrać przekonania, aby wśród obecnych warunków zachodziła potrzeba otwarcia oddziałów żeńskich w krakowskiej akademii handlowej, wzywa więc Kuratorję, by na razie zaniechała ich otwarcia.

Wobec takiego stanowiska Ministerstwa nie przystąpiła Kuratorja we wrześniu 1916 roku do otwarcia projektowanych żeńskich oddziałów akademii i uwiadomiła o odroczeniu sprawy rodziców zgłoszonych kandydatek.

Na posiedzeniu swem odbytem w styczniu 1917 roku uchwaliła Kuratorja zwrócić się ponownie do władz szkolnych z prośbą o udzielenie zezwolenia na wprowadzenie w życie projektowanych oddziałów, wykazując w swem piśmie do c. k. Rady Szkolnej Krajowej, „że napływ kobiet do studyów handlowych w kraju wzrasta z roku na rok, że wszędzie powstają odruchowo rozliczne kursy i szkoły dwuletnie, że zapotrzebowanie kobiet ciągle się wzmaga, że zatem obecne stosunki nadają się najlepiej do otwarcia dziewczętom dostępu i do czteroklasowej akademii. Rozpoczęta przed wojną walka o byt między hurtownikami a drobnymi kupcami zaostrza się kosztem konsumentów coraz bardziej, tak że i drobni kupcy i konsumenci muszą dla własnej obrony zakładać kooperatywy, w których z natury rzeczy, wobec zajęć mężczyzn w innych zawodach, główna rola w przyszłości przypadnie kobiecie. Z walki zaś gospodarczej wyjdzie zwycięsko nie strona posiadająca większy kapitał, lecz strona posiadająca wyższe wykształcenie zawodowe, w interesie zatem tak kupiectwa jak i społeczeństwa naszego leży, zmobilizować dobrze wykształcone handlowo kobiety, czego dokonać będzie można tylko przy nauce trwającej cztery lata. Obawa o niezdrową konkurencyę między mężczyzną a kobietą jest płonną, gdyż praca kobiety w każdym zawodzie trwa krócej, niż praca mężczyzny. Kobieta zostawszy żoną i matką nie zawsze może pracować i po za domem, nie zachodzi więc w wypadku dania kobiecie wyższego wykształcenia fachowego, obawa ani zaniku życia rodzinnego, ani walk konkurencyjnych, tem mniej, że absolwentka szkoły czteroklasowej patrzeć się będzie na życie i jego objawy trzeźwiej i rozsądniej, niż kobieta nie wykształcona lub kształcona jednostronnie, zbyt idealistycznie.

W końcu dopuszczenie 100 dziewcząt do nauki w czteroklasowej akademii i tak zresztą stosunków społecznych nie zmieni, ale da tym wybranym możność spróbowania swych sił, co choćby nawet korzyści przynieść nie miało, to tem mniej nie oddziała szkodliwie ani na zanik idealizmu u kobiet ani na kierunek pracy społeczeństwa. Próba zaś taka, podjęta za zgodą najbardziej powołanych czynników, t. j. rodziców, zajmujących wybitne nieraz w społeczeństwie stanowiska, wprowadzi w jednostronny nieco kierunek kształcenia dziewcząt w gimnazyach, pewne stosunkowo nie wielkie urozmaicenie, które narodowi tylko na korzyść wyjść może“.

Ponowną tę prośbę Kuratorji poparł szereg związków kobiecych w Krakowie, jak: Towarzystwo popierania przemysłu kobiecego, Związek pracy kobiet polskich, Polski Związek Niewiast katolickich, Stowarzyszenie nauczycielek, Bursa przemysłowa panien polskich, dyrekcje kilku tutejszych prywatnych żeńskich szkół średnich i t. d., a c. k. Rada Szkolna Krajowa, jak to stwierdził komunikat w dziennikach umieszczony, na swem plenarnem posiedzeniu przychyliła się do wywodów Kuratorji. W sprawie tej interweniował osobiście JWP. Prezydent Rady Szkolnej Krajowej Dr F. Zoll i z Jego inicjatywy odbyła się w Ministerstwie wyznań i oświaty we Wiedniu konferencya w maju 1917 roku. W obradach tych brali udział z ramienia Ministerstwa szefowie sekcji JE. Dr Ludwik Cwikliński i JE. Miłosz Fesch, radca ministeryalny Dr Fryderyk Dłabać i radca dworu, inspektor szkół handlowych Dr Józef Kreibig, z ramienia Rady Szkolnej Krajowej byli obecni krajowy inspektor szkół radca dworu Antoni Stefanowicz, dyrektor lwowskiej akademii handlowej radca rządu Antoni Pawłowski i dyrektor krakowskiej akademii handlowej radca rządu Józef Kannenberg. Konferencya ta dała niestety wynik ujemny. obrońcy projektu Kuratorji musieli ustąpić niechęć narażać Akademii krakowskiej na poważne zagrożenie jej bytu w razie odmowy upaństwowienia, co by niechybnie miało nastąpić, w razie zmiany ustroju, wywołanej otwarciem żeńskich klas równorzędnych.

Wobec takiego stanu rzeczy zdecydowała się Kuratorja na wniosek swego prezesa JE. Dra Juliusza Leo, prezydenta miasta Krakowa, otworzyć od 1 września 1917 roku na razie Prywatną Wyższą Szkołę (Akademię) Handlową dla dziewcząt w Krakowie z programem nauk czteroklasowej męskiej akademii, zastrzegając sobie i nadal dołożenie wszelkich starań, zmierzających do zapewnienia jej bytu przez przyłączenie jej do męskiej akademii jako oddziałów równorzędnych. Przeprowadzenie dalszej akcji powierzono dyrektorowi akademii Józefowi Kannenbergowi, jako delegatowi właści-

cieli tego zakładu i zamianowano prowizorycznym kierownikiem otwierającego się pierwszego kursu wspomnianej uczelni, profesora Akademii Handlowej w Krakowie Dra Albina Żabińskiego.

Po ogłoszeniu w miejscowych dziennikach stosownego komunikatu, przeprowadzono wpisy na kurs pierwszy i uwiadomiono o tem c. k. Radę Szkolną Krajową.

C. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 1 października 1917 L. 1840/V przyjęła do wiadomości po myśli § 10. ust. 2 rozp. ces. z dnia 27 czerwca 1850 Dz. u. p. Nr. 309 doniesienie Kuratorji o otwarciu pierwszego kursu prywatnej Wyższej Szkoły Handlowej żeńskiej z programem nauk czteroklasowej męskiej Akademii handlowej, podając reskrypt swój równocześnie do wiadomości tutejszego Magistratu, Izby Handlowej i Kongregacyi kupieckiej. Przeprowadzenie lustracyi tej nowej szkoły powierzyła Rada Szkolna Krajowa, dyrektorowi lwowskiej akademii handlowej, radcy rządu Antoniemu Pawłowskiemu, jako inspektorowi krajowych i prywatnych szkół handlowych w Galicyi.

Wpisane na pierwszy kurs uczennice w liczbie 50, umieściła Kuratoria w lokalu żeńskiej szkoły handlowej w Pałacu Spiskim na III p. a nie ustając w swych staraniach, wniosła na ręce Prezydium Koła Polskiego we Wiedniu petycję w sprawie wyjednania w Ministerstwie przychylnego załatwienia dwukrotnych prośb. Gdyby starania te nie odniosły skutku, wniesie Kuratoria w swoim czasie prośbę o przyznanie zakładowi, który stanie o własnych siłach, prawa publiczności.

Warunki przyjęcia do prywatnej Wyższej Szkoły (Akademii) Handlowej dla dziewcząt w Krakowie.

Zadaniem Akademii Handlowej jest udzielać żeńskiej młodzieży, poświęcającej się zawodom handlowym lub pokrewnym, wykształcenia zawodowego i ogólnego w rozmiarze i kierunku, odpowiadającym ich późniejszemu stanowisku.

Akademia Handlowa, której językiem wykładowym jest język polski, składa się z czterech rocznych kursów. Nauki udziela się wedle planów wydanych przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty dla wszystkich Akademii Handlowych w całej monarchii.

Uczennice Akademii obowiązują zasadniczo te same przepisy, co w innych państwowych szkołach średnich.

Plan nauk obejmuje w klasie I.: Język polski, niemiecki,

francuski, geografie, historie, algebre, geometrye, rachunki kupieckie, historie naturalną, fizyke, naukę o handlu, kaligrafię i stenografię, razem tygodniowo godzin 34.

W klasie II.: Języki polski, niemiecki, francuski, geografie, historie, arytmetykę, rachunki kupieckie, chemię, naukę o handlu, buchalteryę, korespondencyę handlową, kaligrafię i stenografię, razem tygodniowo godzin 34.

W klasie III.: Języki polski, niemiecki, francuski, geografie, historie, arytmetykę, rachunki kupieckie, chemię, towaroznawstwo, buchalteryę, korespondencyę handlową, prawo wekslowe, razem tygodniowo godzin 32.

W klasie IV.: Języki polski, niemiecki, francuski, geografie, historie, arytmetykę polityczną, rachunki kupieckie, towaroznawstwo, buchalteryę, korespondencyę handlową, prawo handlowe i przemysłowe i ekonomię, razem tygodniowo godzin 32.

Nadobowiązkowo udziela się nauki dwóch języków obcych oraz pisania na maszynach; uczenice mogą również brać udział w ćwiczeniach w pracowniach chemicznej i towaroznawczej.

Na I. kurs przyjmuje się uczenice, które w roku kalendaryzowym, w którym się zapisują ukończą lat 14 i mogą się wykazać ukończoną IV. klasą gimnazjalną lub realną z najmniej dostatecznym postępem we wszystkich przedmiotach. Przyjmuje się również i uczenice z ukończoną III. wzgl. IV. klasą wydziałową, które we wszystkich przedmiotach otrzymały przynajmniej postęp dobry. Uczenice szkół wydziałowych muszą się poddać ścisłemu egzaminowi wstępnemu. Wymagania przy takim egzaminie wstępnym są następujące: Z języka polskiego ma uczenica ustęp dany jej do przeczytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma przy rozbiorze zdań udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki pod względem części mowy i składni. Z rachunków: Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcya, rachowanie liczbami mianowanemi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

Na kurs II., III. i IV. przyjmuje się tylko takie uczenice, które mogą wykazać się ukończeniem z ogólnym stopniem pierwszym bezpośrednio poprzedzającej klasy tutejszego zakładu lub innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej.

Każda uczenica, zgłaszająca się do wpisu po raz pierwszy, ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo ukończonej w kraju czwartej klasy gimnazjalnej lub realnej, ewentualnie trzeciej klasy wydziałowej i wypełnioną należycie kartę wpisową (do nabycia u tercyana).

Uczenice pryw. Akademii Handlowej opłacają przy pierw-

szym wpisie takse wstępną 10 K, oraz datek na środki naukowe 2 K; przy ponownych wpisach do klas następnych corocznie po 2 K, jako datki na środki naukowe.

Począwszy od r. szk. 1918/1919 aż do nastania normalnych warunków po wojnie wynosić będzie czesne, podobnie jak w innych miejscowych prywatnych żeńskich szkołach średnich 400 K rocznie i ma być uiszczane w ratach miesięcznych z góry z początkiem każdego miesiąca. Od opłat tych niema żadnych uwolnień. Raz złożonych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za ćwiczenia w pracowni chemicznej i towaroznawczej opłaca się z góry takse 10 K rocznie.

UWAGA: Szczegółowe plany naukowe są do nabycia w dyrekcji po 1 K za egzemplarz.

I

Sprawozdanie dyrekcji pryw. Wyższej Szkoły (Akademii) Handlowej dla dziewcząt w Krakowie za rok szkolny 1917/1918.

Właścicielem zakładu jest Kuratorya Akademii Handlowej w Krakowie, w skład której w chwili powstania szkoły wchodzili: J. Eksc. Dr Juliusz Leo, prezydent miasta Krakowa, jako przewodniczący, oraz radca dworu Dr Artur Benis, dyrektor Adolf Blumenfeld, wiceprezydent miasta Krakowa Jan K. Federowicz, radca miejski Józef Jawornicki, dyrektor akademii Józef Kannenberg, radca rządu Dr Władysław Nieć i radca miejski profesor Dr Władysław Wasung.

Z końcem roku szkolnego 1917/1918 wchodzi w skład Kuratoryi: Prezydent miasta Krakowa J. K. Federowicz, jako przewodniczący, oraz radca dworu Dr A. Benis, dyrektor A. Blumenfeld, prezes Izby Handlowej T. Epstein, radca dworu profesor Uniw. Jagiel. Dr F. Fierich, radca miejski J. Jawornicki, dyrektor AH. Józef Kannenberg, radca rządu Dr W. Nieć, radca miejski profesor Dr W. Wasung i poseł do Rady państwa inż. E. Zieleniewski.

II.

Skład grona profesorów.

Profesor Akademii handlowej Dr Albin Żabiński, prow. kierownik, uczył rachunków kupieckich i nauki o handlu (tygodniowo godzin 5).

Naucz. z. k. Akad. handl. Dr Knapczykówna Jadwiga, uczyła języka niemieckiego (tyg. godz. 4).

Profesor Akad. handl. Stanisław Korbel, uczył geografii i historii (tyg. godz. 4).

Profesor Akad. handl. Dr Paweł Łoziński, uczył arytmetyki, geometryi, fizyki i historii naturalnej (tyg. godz. 10).

Emer. prof. gimn. Oskar Callier, uczył języka francuskiego (tyg. godz. 4).

Profesor III. gimn. Antoni Balicki, uczył języka polskiego (tyg. godz. 3).

Profesor IV. gimn. real. Władysław Koch, uczył stenografii (tyg. godz. 2).

Naucz. szkoły wydz. Stanisław Lebedyński, uczył kaligrafii (tyg. godz. 2).

Funkcye ochmistrzyni pełniła ochmistrzyni żeńskiej szkoły handlowej pani Kazimiera Patkiewiczowa.

Nauki śpiewu udzielała panna Jadwiga Zbrożkówna.

Wycieczki prowadził prof. St. Lebedyński.

III.

Otwarcie pierwszego kursu pryw. Wyższej szkoły (akademii) handlowej dla dziewcząt w Krakowie, z programem nauk 4-klasowej męskiej akademii handlowej przyjęła c. k. Rada Szk. Krajowa reskryptem z dnia 1 października 1917 L. 1840/V do wiadomości po myśli § 10 ust. 2 rozp. Ces. z dnia 27 czerwca 1850 Dz. p. p. Nr. 309, powierzając lustrację zakładu JWP. radcy rządu Antoniemu Pawłowskiemu, dyrektorowi lwowskiej Akademii handlowej, jako inspektorowi krajowych i prywatnych szkół handlowych w Galicyi.

W tut. zakładzie obowiązują plany naukowe wydane przez c. k. Min. W. i O. dla męskich 4-klasowych wyższych szkół (akademii) handlowych.

IV.

Statystyka.

W roku szk. 1917/1918 przyjęto do klasy I. uczenic publicznych 50 i 1 prywatystkę, razem 51. Między temi było z ukończoną czwartą klasą szkoły średniej 9, z ukończoną klasą piątą 3, z ukończoną 3 wzgl. 4 lub 5 klasą wydziałową było 39. — W ciągu roku szkolnego wystąpiło 6. Liczba uczenic z końcem roku szkolnego: 45.

Według miejsca urodzenia było: Z Krakowa 12, z Galicyi 29, z innych prowincyi Austrii 2, z Król. Polskiego 2, razem 45.

Według wyznania było: Rzymsko-katol. 32, mojżeszowego 13, razem 45.

Według miejsca zamieszkania rodziców było: Z Krakowa 36, z Galicji 8, z Król. Polskiego 1, razem 45.

Według zatrudnienia rodziców, było córek adwokatów, lekarzy, inżynierów itp. 2, kupców 16, nauczycieli 2, urzędników i służby państwowej itp. 18, przemysłowców i rękodzielników 5, właścicieli dóbr i realności 2, razem 45.

Według wieku było: Urodzonych w roku 1903: 5, 1902: 13, 1901: 10, 1900: 14, 1899: 3, razem 45.

Klasyfikacja za rok szkolny 1917/1918: Otrzymało stopień pierwszy z odznaczeniem 4, stopień pierwszy 38, przeznaczono do egzaminu poprawczego z jednego przedmiotu po wakacjach 1, stopień drugi 2, razem 45.

V.

Kronika zakładu.

Wpisy na kurs pierwszy odbyły się w dwóch terminach, t. j. w pierwszych dniach lipca i z końcem sierpnia 1917. Uczennice z ukończoną szkołą wydziałową poddano ścisłemu egzaminowi wstępnemu z języka polskiego i rachunków. Wynik egzaminu był zupełnie dobry.

Kuratorya umieściła uczennice, uczęszczające na kurs I-szy, w lokalu Żeńskiej Szkoły handlowej, w Pałacu Śpiskim na III. p., gdzie też przez cały rok szkolny odbywała się nauka w godzinach popołudniowych od 2 do 7.

W nabożeństwach szkolnych i rekolekcyach Wielkanocnych oraz naukach niedzielnych wygłaszanych w czasie od 15/10 do 20/12 przez ks. W. Staicha, brały uczennice Akademii udział wspólnie z uczenicami Żeńskiej szkoły dwuklasowej; ferye stosowały się do przepisów, obowiązujących w męskiej akademii.

Dla uczennic akademii wprowadzono „Wykłady o Polsce“, jako rodzaj konferencji na temat wszystkiego co polskie, co obchodzi i interesuje każdego Polaka. Poruszano na tych konferencyach szereg spraw, tyjących naszego narodu w obecnej chwili, omawiano i dotykano zagadnień z rozwoju kultury polskiej, rozpatrywano rozwój państwowości polskiej, poświęcono obszerne wspomnienia czasom i ludziom przeszłości w mianadchodzących ważniejszych świąt narodowych. Konferencye te prowadził prof. Balicki.

Mając na względzie fizyczny rozwój młodzieży, wprowadzono ćwiczenia fizyczne w formie stałych wycieczek. Wycieczki te, pod kierunkiem prof. St. Lebedyńskiego, odbywały się raz w tygodniu w godzinach porannych od 9 do 12. Celem ich

były: ruch na świeżem powietrzu, gry i zabawy a przy tem rozbudzanie energii życiowej, poznanie i miłowanie piękna w przyrodzie i wreszcie stopniowe poznawanie okolic Krakowa. Udział w tych wycieczkach brało 45% uczenic.

Celem przysporzenia dochodu na K. B. K. i inne dobroczynne cele, urządziły uczenice w styczniu „Wieczór kolęd”. — Przy pięknie ubranem i oświetlonem drzewku odśpiewał choć kilkanaście kolęd i pastorałek, poczem nastąpiły deklamacye i gra na fortepianie (Piasecka, Bereżyńska, Zollówna i Mackiewiczówna). Wieczorek zakończyła zaimprovizowana loteryjka. Prócz tego brały uczenice akademii udział we wszystkich wieczorkach i obchodach, urządzanych dla żeńskich oddziałów Akademii Handlowej.

Na różne cele dobroczynne złożyły uczenice razem 389 K 49 hal. Ponadto ufundowały z miesięcznych składek stypendyum dla najbiedniejszej a dobrze uczącej się koleżanki. Z funduszu tego pobierała jedna uczenica od 1 listopada miesięcznie po 25 K aż do końca roku szkolnego. Nadto założyły uczenice szkolną kasę oszczędności pod kierunkiem i kontrolą swego gospodarza Dra Zabińskiego. Zebrane w ciągu czteroletnich studyów kwoty, mają służyć w pierwszym rzędzie na pokrycie kosztów naukowej zagranicznej wycieczki.

Rok szkolny zakończono i rozdano świadectwa w dniu 15 czerwca 1918 r.

W pierwszym zaraz roku swego istnienia poniósł zakład bolesną stratę. Dnia 21 lutego 1918 zmarł po długich cierpieniach prezydent miasta i Kuratoryi ś. p. **Dr Juliusz Leo**, którego inicjatywie i energii szkoła ta powstanie swe zawdzięcza. W pogrzebie i nabożeństwie żałobnem uczestniczył też cały zakład.

VI.

Wykaz książek na rok szkolny 1918/1919 dla Akademii Handlowej.

Kurs I.

Język polski: *Próchnicki*, Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*, Niemiecka czytanka dla szkół handlowych. (Nemečka čítanka, wyd. 2, Budziejowice 1907. *Stieglmaier*). *Dr Jahner*, Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr Węckowski*, Książka do nauki języka francuskiego. T. I.

Geografia: *Ant. Sujkowski*, Geografia ekonomiczna, Tom II., *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Historia: *Dr M. Mayr*. — *Dr Weigt*, Historia handlu I. *Putzger-Bojarski*, Atlas historyczny.

Algebra: *Kranz*, Algebra i arytmetyka.

Geometria: *Mocnik-Maryniak*, Geometria dla klas wyższych szkół średnich.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*, Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych szkół handlowych. I.

Fizyka: *Żłobicki*, Wiadomości z fizyki.

Nauka o handlu: *Kistryn*, Nauka o handlu i wekslach, *Christof-Passendorfer*, Zasadnicze pojęcia z zakresu prac kantorowych.

Stenografia: *Korbel*, Stenografia.

Kurs II.

Język polski: *Tarnowski-Bobin*, Wypisy polskie dla szkół realnych, Tom II.

Język niemiecki: *Dr R. Mayr*, Deutsches Lesebuch. *Dr Jahner*, Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr Węckowski*, Książka do nauki języka francuskiego, T. II.

Geografia handlowa: *A. Sujkowski*, Geografia ekonomiczna, T. II. *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Historia: *Dr R. Mayr* — *Dr Weigt*, Historia handlu II. *Putzger-Bojarski*, Atlas historyczny.

Algebra: *Kostecki*, Arytmetyka i algebra dla klas wyższych. *Kranz*, Logarytmy.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*, Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych szkół handlowych, T. II.

Nauka o handlu: *Kistryn*, Nauka o handlu i wekslach.

Korespondencja handlowa: *Kistryn*, Polska koresp. handlowa.

Buchalteria: *W. Góra*, Buchalteria, I.

Stenografia: *Korbel*, Stenografia.

Uwaga: Przy nauce przedmiotów, do których brak na razie podręczników polskich, opiera się wykład nauczyciela względnie tok nauki na aprobowanych przez c. k. Min. Wyzn. i Ośw. podręczników dla niemieckich akademii handlowych.

VII.

Spis imienny uczennic wpisanych na kurs I. w roku szkolnym 1917/1918.

1. Bajdówna Janina, 2. Bereżyńska Zofia, 3. Billig Marya,
4. Boberówna Regina, 5. Brodzińska Janina, 6. Chojnacka Ra-

chela, 7. Dąbrowska Władysława, 8. Dynowska Albina (wyst. 30/10), 9. Folkmanówna Róża, 10. Gawłówna Józefa, 11. Goldberg Helena, 12. Grensówna Bronisława, 13. Hablińska Jadwiga, 14. Hablińska Marya, 15. Hoffmanówna Natalia, 16. Infeldówna Berta, 17. Jachimowska Janina, 18. Jaklińska Jadwiga, 19. Kłuszyńska Jadwiga (wyst. 6/11), 20. Kohlbergerówna Julia, 21. Kol-kiewiczówna Janina, 22. Koczurówna Celina (wyst. 1/11), 23. Kramerówna Amalia (wyst. 10/5 1918), 24. Kriegerówna Rozalia, 25. Królikowska Władysława, 26. Kwiatkowska Felicya, 27. Lang Marya, 28. Mackiewiczówna Stefania, 29. Matuszówna Rozalia, 30. Nieciówna Aleksandra, 31. Nowakówna Marya, 32. Ochęduszkówna Jadwiga, 33. Piasecka Anna, 34. Pytlówna Józefa, 35. Reichelmayerówna Marta, 36. Rożaniana Stefania, 37. Schneidrówna Walerya, 38. Stadlerówna Zofia, 39. Steiglerówna Łucya, 40. Szablewska Zofia, 41. Thornówna Helena, 42. Wach-sówna Rozalia, 43. Wachsówna Sara, 44. Wałężanka Jadwiga, 45. Wiklerówna Melania (zmarła 24/1 1918), 46. Windakiewiczówna Marya, 47. Wonkówna Stefania, 48. Zbijewska Teofila, 49. Zollówna Zofia, 50. Żelazna Klara, 51. Karmelówna Albina, prywatystka.

VIII.

Ogłoszenie o wpisach na rok szkolny 1918/1919.

Warunki przyjęcia: Na kurs I. Akademii ukończonych 14 lat i ukończona 4 klasa gimnazjalna, licealna lub realna z co najmniej dostatecznymi postępami we wszystkich przedmiotach, względnie ukończona 3 lub 4 klasa szkoły wydziałowej, z co najmniej dobrymi postępami ze wszystkich przedmiotów. Uczennice ze szkoły wydziałowej składają egzamin wstępny z języka polskiego i rachunków. Na kurs II. świadectwo ukończenia I-go kursu akademii handlowej.

Opłaty szkolne: Wpisowe wynosi 10 K. Datek na zbiory naukowe 2 K corocznie. Czesne aż do nastania normalnych stosunków po wojnie rocznie 400 K, płatne w miesięcznych ratach z góry, z tych pierwsza przy wpisie.

Wpisy: Wpisy w dyrekcyi ul. Szewska L. 4 odbywać się będą dla nowo wstępujących uczennic w dniach 17 do 19 czerwca i od 31 sierpnia do 4 września 1918, jednakże tylko w razie, gdyby były miejsca nie zajęte. Wpisy na kurs drugi tylko od 1 do 4 września 1918.

Egzamina wstępne na kurs pierwszy odbędą się 5 września 1918.

W Krakowie, 15 lipca 1918.

